

Build & Learn

Tænk hvis du på få minutter kunne starte en leg, der træner børnenes tidlige sprogforståelse. En leg, der fanger børnene, som er sjov og som samtidig forbereder børnene til skolestart. For findes der i virkeligheden noget mere tilfredsstillende end at se en gruppe børn grine og lege uden at ænse, at de faktisk er ved at lære basale sprogkunderskaber?

Det er netop sådan en leg, vi tilbyder. I samarbejde med eksperter i børns tidlige sprogforståelse, har vi udviklet denne pakke, der gør sproglæring til en leg med byggesættet, der både kan lave tal, bogstaver, former og figurer. Sammen med byggesættet får I fire inspirationsark med aktiviteter, der er udviklet af Sprogklar. Når børnene leger med dette sæt, øver de sprog samtidig med at de aktiverer en masse andre sanser.

Tidlig skriftsprog i dagtilbud

Lad os lige slå det fast med det samme: Børn skal ikke lære at læse i børnehaven. Alligevel er det her, børnene træder de første spæde trin i deres læserejse.

Det er ikke nemt at lære at læse. Men gennem leg med bogstaver kan børn tidligt træne evner, som gør dem klar til projekt lær-at-læse. Vi kalder det tidligt skriftsprog, og det er netop det, I bl.a. møder i sprogscreeningsmaterialer. Tidligt skriftsprog inkluderer:

1) Skriftbogs-koncepter:

Hvad er skrift? Hvad bruger man det til? Hvordan fungerer tekster og bøger. Alt det skal vi forstå, før vi kan lære at læse.

2) Bogstavkendskab:

Viden om navnene på bogstaverne og forståelse for det alfabetiske princip. Lad os se på bogstavet M. Formen er M, navnet er "æm" og lyden er "mmm" som i mor. Når man læser, skal man altså "oversætte" bogstaverne til deres lyd og ikke til deres navn.

3) Lydlig opmærksomhed:

Det er her børnene øver sig at forstå hvornår ord rimer og hvilken lyd et ord starter med. Det er også her evnen til at manipulere sproglyde ligger, f.eks. at tager man "s" væk fra ordet stop, er den nye lyd "top".

zpiiel.com

4) Evnen til at skrive bogstaver og/eller eget navn.

5) Generelle sproglige kompetencer:

Summen af barnets sprogkompetencer, herunder ordforråd og grammatik.

Det er kombinationen af disse aspekter, som i høj grad gør barnet læseparat i skolen. Derfor er det også de områder, der er fokus på i de medfølgende aktiviteter. Det er et let redskab, du som pædagogisk medarbejder i en børnehave kan bruge i hverdagen til at arbejde med børnenes tidlige literacy.

Tidlig skriftforståelse og Zpiiel

Leg og lær

En fantastisk måde at stifte bekendtskab med skriftsprog og udvikle stærke skriftsprogsfærdigheder er gennem leg. Børn er af natur meget nysgerrige på bogstaver og skriftsprog, og ved som voksen at reagere på børnenes egne initiativer kan man derfor komme rigtig langt. Bogstavklodserne fra Zpiiel kan både anvendes i den børneinitierede leg og i planlagte pædagogiske legeaktiviteter.

Mange sanser i spil

Med Zpiiel-bogstaverne kommer mange sanser i spil: Børnene kan både røre, se og manipulere bogstaverne, og når de voksne er med i legen tilføjes også den lydlige del, fx et givent bogstavs navn og dets sproglyd.

Netop fordi bogstaverne kan manipuleres med, er de gode til træning af lydlig opmærksomhed. Skal børnene fx finde ud af, hvad der er tilbage fra ordet "klo", hvis man fjerner /k/, kan det være ret abstrakt og svært, hvis de kun har det lydlige at gå ud fra. Men ved rent fysisk at fjerne "k"-bogstavet er det lettere for børnene at se forstå og se, at der nu kun er "lo" tilbage. De får på den måde en forståelse af, at bogstaverne og sproglydene fungerer lidt som små byggeklodser, man kan sætte sammen på forskellige måder og opdele i mindre dele. At børnene kan have bogstaverne i hånden, er særligt godt til de børn, der lærer bedst ved at føle og mærke. Med Zpiiel-klodserne kan de ikke blot se bogstaverne, de kan også rent taktilt sanse, hvordan bogstavernes former er.

Kun fantasien sætter grænser

I bygger selv bogstaverne med elementerne fra byggesættet og kan også her involvere børnene. Elementerne har kugleled, hvilket gør det let at ændre bogstavernes form. Zpiiel giver desuden mulighed for at bygge hele alfabetet med både små og store bogstaver. Mange aktiviteter inkluderer ofte kun de store bogstaver, selvom de fleste bogstaver, som børnene i deres dagligdag vil møde, faktisk er små. I aktivitetskataloget kan du finde inspiration til en række lege med Zpiiel-klodserne, som på forskellig vis understøtter udviklingen af de enkelte aspekter af tidlig literacy – men kun fantasien sætter grænser, mulighederne er uendelige.

Aktiviteter

1. Match store og små bogstaver

I denne aktivitet arbejder I med sprogscreeningsområderne bogstavkendskab og lydlig opmærksomhed

2. Gæt et bogstav

Her øver børnene sig i bogstavkendskab.

3. Byg videre på bogstavet

Aktiviteten er god til at udvikle børnenes forståelse inden for bogstavkendskab og lydlig opmærksomhed

4. Byg bogstavet, der mangler

Her er der fokus på bogstavkendskab og lydlig opmærksomhed.

Match store og små bogstaver

1.

Aktivitet

Kompetenceområde: Bogstavkendskab og Lydlig opmærksomhed (forlyd)

Materialer: Zpiiel-elementer

Aldersgruppe: 3-6 år. Hvis børnene er små, kan der vælges nogle få bogstaver ud, fx dem, der indgår i børnenes egne navne

Antal børn: Max 5, så der ikke bliver for meget ventetid

Forberedelse

1. Saml elementerne til store og små bogstaver (fx. D og d)
2. Bred de store bogstaver ud på gulvet eller på et bord
3. Læg de små bogstaver ved siden af og dæk dem til (fx. med et tæppe over).

Sådan leger I

1. Børnene skiftes til at trække et af de små bogstaver fra under tæppet..
2. Barnet fortæller navnet på bogstavet.
3. Barnet matcher det lille bogstav med det rigtige store bogstav.

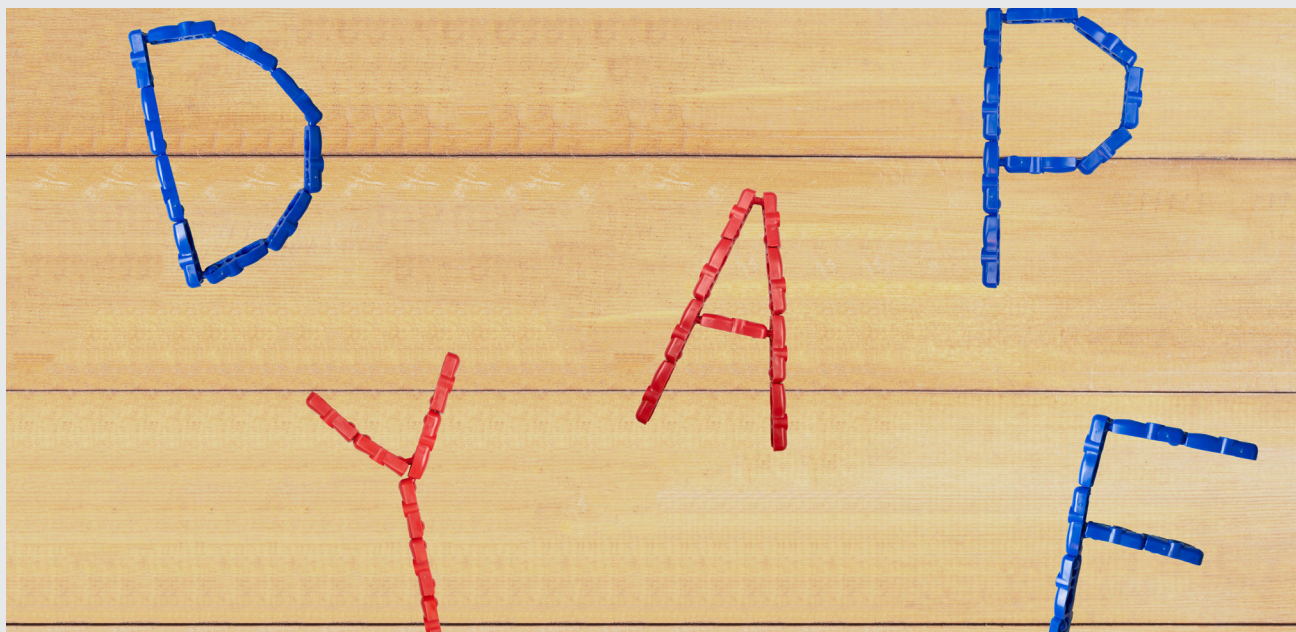
Tips

Når et barn har fortalt navnet på et bogstav, så gentag navnet og tilføj herefter bogstavets lyd, fx "Ja, det er nemlig et æs, sss"
Efter to bogstaver er blevet korrekt matchet, så spørg børnene, om der er nogen, der har det bogstav i sit navn. Du kan også spørge, om de kan se noget på stuen, der starter med samme bogstav.

Gæt et bogstav

2.

Aktivitet

Kompetenceområde: Bogstavkendskab

Materialer: Zpiiel-elementer

Aldersgruppe: 5-6 år

Antal børn: Max 5, så der ikke bliver for meget ventetid

Forberedelse

1. Saml elementerne til de store bogstaver i alfabetet
2. Læg et tæppe på et bord og læg det første bogstav under.

Sådan leger I

1. Børnene skiftes til at trække et bogstav fra under tæppet..
2. Barnet gætter på, hvilket bogstav, der er gemt, ved at mærke på det.
3. Når barnet har gættet på et bogstav, løftes tæppet.

Tips

Når et bogstav afsløres, så sig bogstavets navn og tilføj herefter bogstavets lyd, fx "Ja, det er et be, bbb (= fiskelyd)"

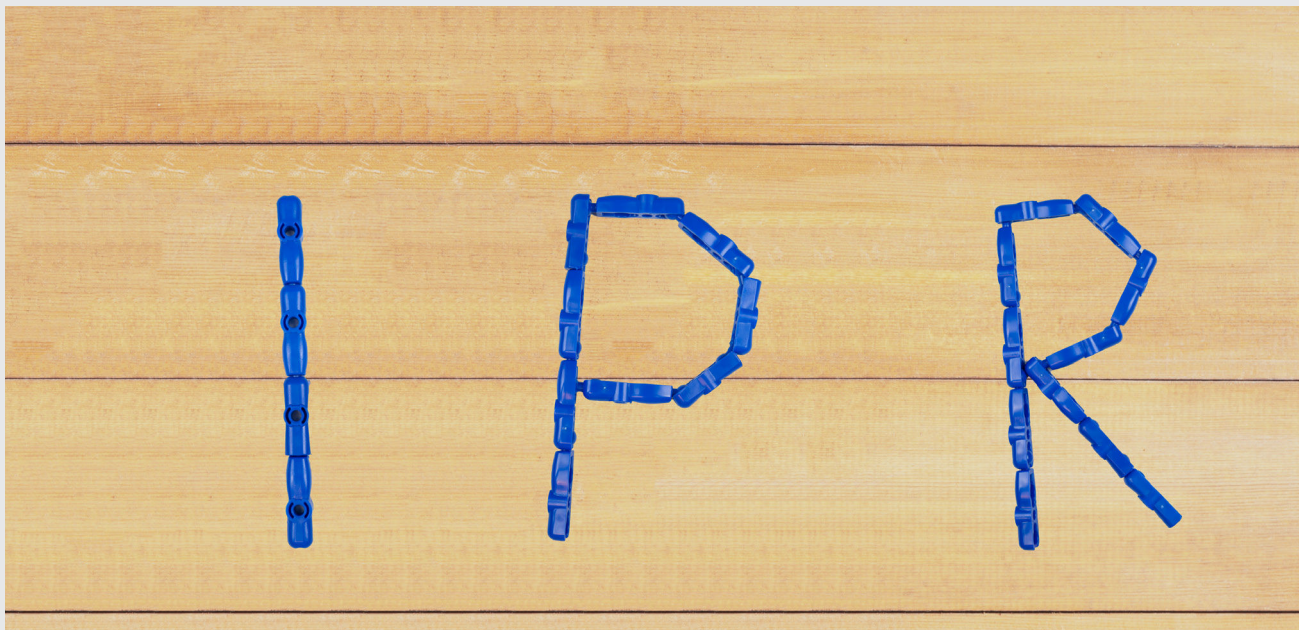
I kan også snakke om bogstavets form, fx at et stort B er en streg og to halve buer

Tip: Hvis et barn gætter rigtigt, så spørg evt. barnet: "Hvordan kunne du mærke, at det var et B?"

Byg videre på bogstavet

3.

Aktivitet

Kompetenceområde: Bogstavkendskab

Materialer: Zpiiel-elementer

Aldersgruppe: 5-6 år børnenes egne navne

Antal børn: 1-5

Forberedelse

1. Her skal I bare finde elementerne frem. Aktivitetsbeskrivelse

Opfordr barnet/børnene til at bygge et I

Sådan leger I

1. Opfordr børnene til at bygge et I

2. Når I er bygget, så spørg, om de kan bygge videre, så det bliver til et P

3. Når P er bygget, kan dette bygges videre til et R

Tips:

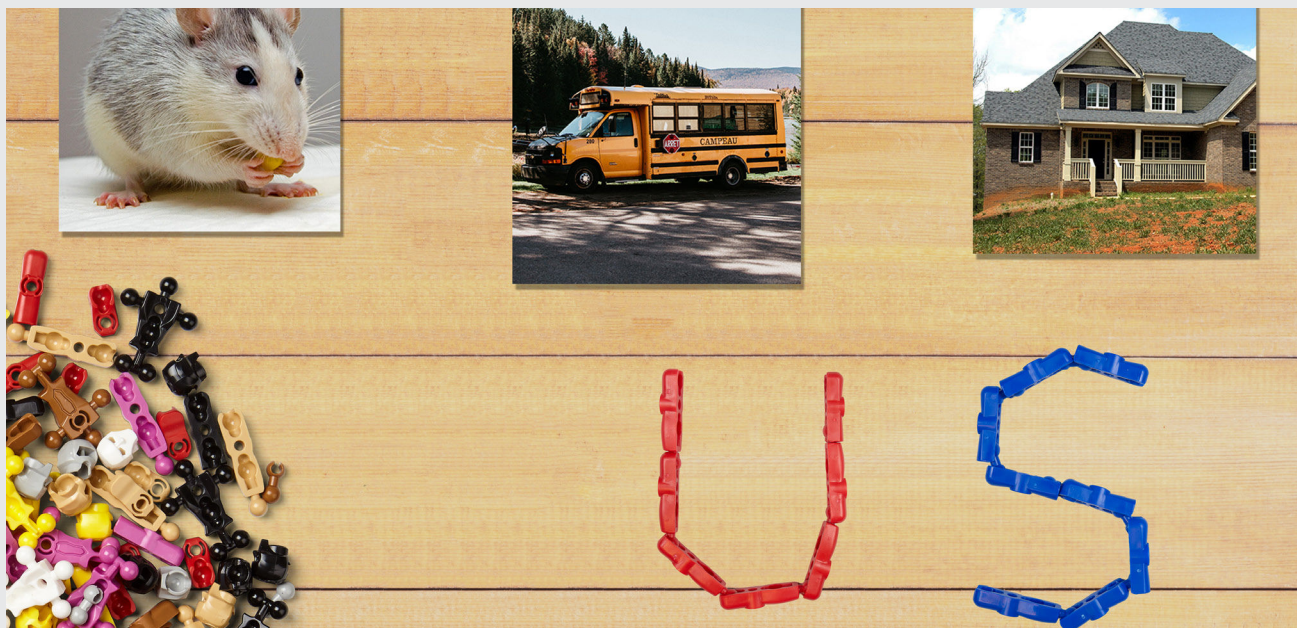
Snak undervejs om, hvordan bogstaverne er bygget op, fx at P er en streg med en halv bue øverst

I kan fortsætte legen og bygge I til et L og dernæst et E

Byg bogstavet, der mangler

4.

Aktivitet

Kompetenceområde: Bogstavkendskab og Lydlig opmærksomhed (forlyd og rim)

Materialer: Zpiiel-elementer, et billede af en mus, et billede af en bus og et billede af et hus

Aldersgruppe: 4-6 år

Antal børn: 1-5

Forberedelse

1. Læg de tre billeder og bogstaverne U og S på et bord
2. Sæt kassen med Zpiiel elementer frem til børnene.

Sådan leger I

1. Fortæl, at det første bogstav i hvert af de tre ord, er blevet væk, så kun US er tilbage.
2. Spørg barnet/børnene, om de vil hjælpe med at bygge de forbogstaver, der er blevet væk

Tips:

Snak om hvilken forlyd, de forskellige ord starter med, fx mmmus

Snak om at ordene rimer/lyder ens, fordi de slutter på samme måde – nemlig US

I kan også fortsætte legen og bygge K, H og N til bogstaverne AT, så der kan stå KAT, HAT og NAT